

DIRECTOR:

Dr. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUD. TARNAVA MICĂ:

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicării repetate după
:: :: învoială :: ::

Unitatea

REDACTOR:

Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL

Pe un an 200 Lei

Pe 6 luni 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Studentii

S'au deschis universitățile. Cea din București, după obicei apusean: cu o solemnitate. Profesori și studenți în număr mare au fost față. În mijlocul lor, Rectorul, adevărat patriarh al celei mai frumoase familii a neamului românesc, împarte sfaturi și indemnuri... Incheie:

»Aveți sentimente creștine pe care aș dori să le văd verificate în bisericile goale și în iubirea de aproape».

Sentimente creștine — biserici goale. La orașe, firește. Lapidar și plastic, fraza caracterizează de minune lumea sufletească a intelectualilor noștri în materie religioasă. Prea primitivi decât să-și fi pierdut plămada credinții, organic țesută în structura noastră sufletească și prea puțin culti pentru a fi ajuns la o viață religioasă conștientă, ei sunt adevărate tipuri de neisprăviți și desorientați. Creștini în drum spre păgânism.

Să mai spunem că acest proces de descresștere lentă a păturii conducătoare este o primejdie, cu urmări incalculabile, pentru biserică și neam deopotrivă, ar fi să ducem apă în mare. Icoana jalnică a vieții noastre publice, reflex dureros al acestei distrămări sufletești, este dovadă inapelabilă. Și ziua de mâine poate fi mai rea încă decât cea de azi.

Răul, de sigur, nu-i fără leac. I-se știe rădăcina. Este împlântată chiar acolo, unde a răsunat glasul întâiului dascăl al țării: în universități!

Cărturarii noștri au fost, și sunt încă în majoritate, copii de țărani, de preoți și dascăli eucernici. Școala secundară continuă instrucția și, mai mult ori mai puțin, viața creștinească. Universitatea însă sfarmă brutal lumea sufletească a tinerimii, distruge înalta concepție evanghelică a vieții, fără a da în loc un ideal superior, care să fie rază morală greu încercată și călăuză armonizatoare în sbuciumul haotic al vieții. Văditorele orașului mare înghit cu diabolică lăcomie nevino-văția bacalaureatului, în care clocotește viața și se sbat patimile celor 18 ani, ajunse la libertate fără frâu; iar giganticul labirint al științelor profane aruncă umbra disprețului peste palidele amintiri de cunoștințe religioase, salvate din naufragiul general al examenelor de liceu.

De cine să se razemă țipetul desnădăjdut al conștiinței lui morale, dela cine să ia lumină gândul lui buimăcit, în aceste zile de cumplită frământare? Profesorii? Sunt între ei și criminali cari taie, cu răutate diabolică și aruncă venin în rana deschisă. Biserica? Le ține deschise și lor porțile sale, ca și tuturor celorlalți creștini. Atâta tot. Aproape nimic. Pentru că bolnavii reclamă altă îngrijire decât cei sănătoși și altă călăuză le trebuie decât celor cari umblă pe margini de prăpastii decât celor de pe drumul mare.

E timpul suprem să ne facem un examen sever al conștiinței. Și universitatea, și biserica. Cu puteri unite să îndrepteze răul care, în bună parte din vina lor, a ajuns stăpânitor.

Ceasul este târziu și răspunderea mare!

Un pas înainte

— In 23 și 24 Noemvrie se va ținea la Blaj marea adunare de constituire a A. G. R. U. —

(*) Un convocator. Nimic mai banal. Supărător chiar. O provocare a bieților noștri nervi chinuți în ședințe infinite. Un agent nedorit al unuia din nenumărații polipi cari, — sub nume blajine de: asociații, reuniuni, syndicate, ligi, tovărășii, cooperative, societăți anonime, caritative și lucrative, distractive și costisitoare, economice și culturale — au împânzit inextricabil viața modernă, încătușind în robia lor nevăzută pe mândrul erou al libertăților din veacul XX.

Totuș, convocatorul pe care îl publicăm mai la vale va produce în rândurile cititorilor, suntem siguri, aceeași bucurie sinceră, cu care îl întovărășim noi pe drumurile depărtate ale parohiilor noastre împrăștiate prin munții și văile Ardealului. El duce în toate părțile solia unei înfăptuiri care trece mult peste obișnuitele probleme aruncate la suprafață fără încetare de neostenitul puvoiu al vieții.

Să recapitulăm. În primăvara lui 1928 primejdiile grele au adunat la Cluj pe cei mai buni fii ai bisericii noastre, într'un congres de proporții și importanță istorică. Dela grijile prezentului, entuziasmul inspirat a trecut la viitor și a hotărât închiegarea tuturor Românilor uniți cu Roma într'un puternic zid de apărare și întărire al sfintei noastre credințe, după pilda marilor asociații de acțiune catolică, atât de înfloritoare în alte părți ale Bisericii.

Intâmplări multe și grele s'au prăvălit apoi, zi de zi, cu sgomot uluitor și vrajă de surprize, peste viața noastră publică. În învălmășala lor, gândul AGRU-lui plănuit s'a retras cu modestie pe planul al doilea, pentru mulți în magazinul sombru al uitării. Alții din cei mai buni, nu l-au uitat, ei au privit cu tristă resemnare probabila lui scufundare în vârtejul zilelor.

Convocatorul ce urmează duce tuturor vestea mângăitoare că nu a fost așa. Este un merit incontestabil al comitetului de inițiativă că, biruind toate greutatețile, a desmăniț prevederile întunecoase. În mijlocul valurilor agitate a căutat clipe de liniște, prielnice răspândirii gândurilor prinse în veșnicie. Copleșiți de grijile traiului, președintele și tovarășii lui au găsit răgaz să țină trează ideea fășnită din elanul congresului dela Cluj. Prin conferențe a pus în mișcare centrele vieții noastre bisericești. A ținut consfătuiri, a trimis scrisori. A alcătuit proiectul de statute, care s'a tipărit și răspândit în toate părțile.

Înțelegători ai vremilor, episcopii noștri au cuprins gândul cu toată dragostea. Preoții și credincioșii au arătat că n'au pierdut însuflețirea dela început. În multe părți, cu Oradea

în frunte, s'au și alcătuit organizațiile mai mici și s'au înscris membri.

Dupăce s'a făcut, fără sgomot și fără reclamă, încet și cumpănit, toată această muncă de pregătire, comitetul a socotit sosită clipa cea mare, care să treacă gândul AGRU-lui din lumea dorințelor în câmpul realităților de trainică nădejde. Adunați la Blaj, în 9 și 10 Noemvrie 1929, într'un mare congres de constituire, fruntașii vieții noastre bisericești de pretutindenii, mireni în prima linie, în frunte cu arhieriei, vor da forme legale și viață reală gândului lansat la Cluj, constituind o mare „Asociațiune Generală a Românilor Uniți”.

Cititorii noștri sunt prea pătrunși de importanța acestei asociațiuni, decât să mai stăruim. De sigur ea nu va spori cu una șirul nenumăratelor înjghebări inutile din corpul societății. Vremile au chemat-o la viață, cu imperativul lor neînduplecat. Mai mult chiar decât în alte domenii, stă și pentru viața religioasă amenințătorul „vae soli”, care ne silește să ne încopciem în ritmul vremii, să punem arme pururi noi în lupta pentru apărarea neprețuitei comori a credinții. Și când răul este organizat în mii de forme, lucrează cu sistem de uriașă uzină americană, noi nu mai putem sta în fața lui cu armatura eroilor legendari ai vremilor primitive, împrăștiati și singuratici. Trebuie să alcătuim toți o singură armată: „acies bene ordinata”.

Ne-ar plăcea, în schimb, să avem vorbe de foc, cari să aprindă pe toți, de-acum măcar, la muncă stăruitoare, jertfelnică, pentru plina izbândă a gândului. Să agite din nou ideea în cercurile lor de activitate. Cu statutele în mână să lumineze, să lămurească, să convingă. Să câștige membri mulți, cât mai mulți cu putință.

Numărul membrilor anunțați până la adunarea de constituire va fi un prognostic prețios pentru viitor și un termometru al înțelegerii pe care ideea a găsit-o în diferitele părți ale bisericii. În aceeași vreme un certificat de râvnă pastorală a preotului. Căci să nu se uite: Asociația va cuprinde pe mireni în primul loc. Dar sufletul ei animator, mai ales în zilele totdeauna grele ale începutului, sunt preoții. Este datorie a oficiului lor creiarea acestui nou instrument de pastorație modernă, fără de care nu ne putem socoti bine înarmați la lupta împotriva răului ce ne impresoară. Deci, înă odată, la muncă!

Și muncind, nu vom uita a ruga pe Dumnezeu oștirilor cerești, să trimită binecuvântare bogată peste smeritele noastre strădăni!

* * *

lariati ai statului. Statul nu are căderea de a se amesteca în chestiunile bisericești și religioase. Are însă dreptul, în schimbul ajutorului ce-l dă, de a le impune anumite obligațiuni în ce privește latura lumească a funcțiunii lor preoțești. Are dreptul de a cere dela ei să fie îndrumători și realizatori în viața economică și culturală a satelor noastre. Acest postulat general se poate traduce în precizări speciale. Și se poate impune ce anume să realizeze în viața culturală și ce anume în viața economică. Acest intervenționism al statului nu ar fi derogător tagmei preoțești. Dimpotrivă. Preotul ar fi ridicat prin el pe treapta ce trebuie și ce i-se cuvine s'o ocupe. El nu trebuie să fie numai lumina, ci și sarea satelor noastre.

Statul trebuie să facă din preoți primii luptători cu fapta în viața economică a satelor. Ei sunt chemați să le reformeze și să le dea cultură și bunăstare, prin stăruința și îndrumarea lor.

Satele au lipsă de realizatori. Aceștia nu pot fi decât preoții. Acest lucru trebuie să-l înțeleagă și biserica. Seminarile teologice nu trebuie să dea numai preoți buni, ci și pricepuți și înflăcărați reformatori culturali pentru satele noastre.

P. Suci

Conferență episcopescă. Joia trecută, în 17 Octombrie c., s'a ținut în castelul mitropolitan dela Blaj o nouă conferență episcopescă, la care au participat toți arhiepiscopii provinciei noastre bisericești.

Și de astădată preocuparea de competență a înaltului cor episcopesc au fost chestiile privind noua episcopie de Nord și arondarea întregii provincii bisericești potrivit cu noua situație a bisericii noastre în cuprinsul țării. Conferența luând act de păreri intrate în cauză dela singuraticile eparhii, respectiv capitole catedrale, a fixat, pe cât am putut afla, definitiv punctul său de vedere în cauză, urmând ca propunerea ce o face atât pentru sediul noii eparhii, cât și pentru arondarea întregii provincii, să fie transmisă comisiei

concordatelor, care va avea să-și spună, probabil fără a mai face prea multe modificări, cuvântul din urmă în această chestiune. Rămâne ca Sf. Părinte al Romei să consfințească apoi prin bulele ce va emite noua situație.

În legătură amintim, că în comisiunea aceasta concordatară a intrat ca reprezentant al guvernului d. Dr. Alexandru Borza, secretarul general dela ministerul de instrucție. Reprezentantul Sfântului Părinte este, cum se știe, Mgr. Angelo M. Dolci, Nuntial papal dela București, iar delegatul corului episcopesc catolic Mgr. Dr. Valeriu T. Frențiu, episcopul nostru dela Orade.

Serbări mari la Praga

Sunt o mie de ani de când principele cu viață de sfânt, *Venceslav*, a pecetluit cu sângele său îndrăzneala de a-și fi scos neamul din bezna păgânătății, îndreptându-l spre zările mântuirii creștine. Vraja personalității lui însă a biruit vremile. Din veac în veac icoana lui s'a aprins mai luminoasă în sufletul poporului ceh, care în el a văzut întruparea întregului suflet național, cu toate virtuțile și aspirațiile sale. Din cetatea lui de slavă, a rămas patronul tuturor străduințelor și visurilor de înălțare spirituală și politică, cari au redat, după sbucium lung, poporului ceh patria glorioasă pe care el i-a clădit-o și i-au așezat la loc de cinste între neamurile civilizate ale Europei.

Recunoscător, poporul ceh a organizat în cinstea sfântului, la împlinirea alor 1000 ani dela moartea lui, serbări naționale de strălucire incomparabilă. Elementul național-politic s'a împlinit în aceste vibrante manifestări de dragoste și venerațiune cucernică tot așa de armonice și nedespărțite, cum organic contopite au trăit credința și dragostea de neam în inima martirului ajuns simbol unic al sufletului național-religios al poporului ceh.

Serbările, în lanțul cărora a fost cuprinsă țara întreagă, au primit o grandioasă încoronare în zilele de 27—29 Septembrie c. în Praga

Mulțimi nenumărate s'au adunat din toate părțile țării, în capitala pavozată splendid, unde sosiră și delegații din toate țările Europei, inclusive România, și Americii.

Amintim, în fugă, momentele mai însemnate ale marilor zile. Vineri, în 27 dimineața, lume imensă s'a adunat în jurul statuei Sfântului. Comitetul organizator al serbărilor milenare a predat sărbătorește, în fața președintelui Masaryk, un drapel splendid regimentului 8 de cavalerie, care se cheamă „regimentul sf. Venceslav”. Seara, Cehoslovacia a prezentat omagii solemne sfântului ei întemeietor. În piața ce-i poartă numele s'au adunat toate oficialitățile, delegații tuturor comunelor din țară, școale, societăți, corporații, armată, valuri de popor fără sfârșit, în pitorești costume naționale. Președintele consiliului de ministrii a tălmăcit, în vorbe vibrante, omagiile poporului ceh pentru marele urzitor al unității naționale.

Ziua următoare, începută la ceasul 1 din noapte cu o impresionantă liturghie solemnă în catedrală și cu alta la mormântul Sfântului, a avut în centru serbărilor deschiderea solemnă a străvechiului dom de pe Hradsin, reînviat și strălucitor ca nici odată. La ora 8, 151 bubuituri de tun au vestit lumii marele eveniment. Valuri de popor au inundat străzile orașului, înaintând cu greu spre grandioasa catedrală, pentru a asculta sf. liturghii.

Momentul culminant al serbărilor a fost totus procesiunea măreață de Duminecă. Moaștele Sfântului au fost duse în procesiune solemnă pe străzile principale ale capitalei, din Vysehrad la catedrala de pe Hradsin. Tot ce poporul ceh poate arăta mai specific, mai original și mai viu, a strălucit în sutele de culori ale costumelor naționale. Cortegiul grav al bisericii voi: preoțime, ordine și congregațiuni călugărești, s'a contopit cu mulțimile neamului ceh în armonie simbolică, de frumuseță incomparabilă.

De prisos să mai amintim, că în toate zilele programul a fost completat cu serbări populare splendide: cortegii etnografice, focuri

și prietenia celor distinși prin nașterea lor, prin condițiile lor sociale, sau prin orice alt avantaj ce-i ridică deasupra altora?*)

Și totuși figurile acestea insinuante, spilcuite, cu pălărie și valiză la Duca, îngrijați să zâmbiască după bon-ton, să gesticuleze măsurat, să se ploconiască la timp, să-și plaseze „cumințenia” în termeni studiați de mai înainte ad-hoc, ca să poată trage asupra-și atenția celor solicitați, nu-s așa de rari — rare aveș, — cum s'ar crede.

Gentila declarație de amor: „Adoratul meu Stăpân, preavrednice Ierusalim” nu-i o ticluială fantezistă, de prost gust.

A h! Ekel! Ekel! Ekel! (Cum s'ar exprima Nietzsche.)

Drept că dacă nu te ști vâri sub pielea unor superiori — puțini de altfel, — în multe de toate n'o să fi aprobat. Decât că să lucrui bine și să nu fi aprobat e o recompensă împărătească. (Întru cât de fapt ai făcut bine și n'ai fost aprobat). Cel mai cuminte lucru în atari împrejurări e să te rogi mult, și cu căldură, evitând ciorovaiala iritantă și — zădărnica. Fiecare cu capul său și cu vederile sale. De unde știi că numai calea ta e calea adevărului? În dubiis libertas, in omnibus charitas. Insuportabila manie de a trage la indoială și a discuta sine fine e unul din roadele cele mai veninoase ale mândriei și — asta să n'o

tragi la indoială, — și un supliciu crâncen pentru superiori.5)

Dacă vei ajunge superior cândva într'ale ierarhiei bisericești, vei vedea ce înseamnă aceasta. Iar până atunci, vorba sf. Augustin: Audisti sententiam — cave superbiam. Și pe cât se poate: Ama nesciri et pro nihilo reputari. (Thoma Kempis).

Omul atâta prețuește, cât face în ochii lui Dumnezeu. Tu știi cât valorezi înaintea Celui de sus?

Cucernicul pustnic Silvanus după o răpire în extaz a căzut cu fața la pământ și a stat așa multă vreme. Ridicându-se cândva, a început să plângă cu amar.

Frații de schimnicie s'au apropiat de dânsul și l-au întrebat îngândurați: Ava Silvanus, ce-ți lipsește? Și iar a plâns Cuviosul. Apoi deschizându-și gura sa a grăsunț lăcrimând: În extază am fost purtat la judecată și am văzut pe mulți de-ai noștri prăbușindu-se în iad și pe mulți dintre cei cari trăiesc în lume, intrând întru bucuriile raiului.6)

Multe se vor mai lămuri la judecata de obște și multe surprize o să mai fie. Șoapta înțelepciunii creștine sfântă este: *Mai multă smerenie în purtarea și gândirea noastră!*

Motive sunt cu duimul.

Revenim asupra unuia singur: multele

*) Cf. Ch. Gay: De la Vie et des Vertus Chrétiennes. 19. Tours. vol. I. pag. 348—349.

6) Cf. Dr. Stef. Schiewietz: Das morgenländische Mönchtum. Maiunz 1913. vol. II. pag. 35.

noastre greseli. Cuvântul apostolic: Celor ce iubesc pe Dumnezeu, toate li-se lucrează spre bine (Rom. 8, 28), sf. Augustin îl întregeste paradoxal: etiam ipsa peccata. Suspinele căinței și lacrimile pocăinței au puteri miraculoase de purificare, însănoșare și înfrumșetare spirituală. Mărturisirea mișcătoare: Fărădelegea mea eu o cunosc și păcatul meu înaintea mea este pururea (Ps. 50, 5), cu efectele ei, rămâne pe veci dovada convingătoare. O asemănare spusă sfintei Gertruda de însuși Mântuitorul lămurăște de minune acest adevăr. „Precum omul iubitor de curățenie, de îndată ce vede ceva pată pe mână și se și apucă să se spele de zor, prin ceace nu numai că șterge pata aceea, dar încă își face și mai albe amândouă mâinile, ce altcum poate că nu le spăla, întrucumai la fel se întâmplă și cu sufletul, carele purificându-și, cu părerea de rău și cu lacrimile sale, greșala în carea a căzut, se face cu totul alb și cu mult mai plăcut ochilor mei”.

Păcatul, înțeles bine, ne umilește în acelaș timp în o hii proprii, mai mult decât tot ce-ar putea iscodi oamenii, diavolii, creaturile toate, spre a răpi onoarea curva.7)

Iar asta înseamnă nespuse de mult, — pentru cine are urechi de auzit.

Regulă pentru toți: *Cine poate cuprinde, să cuprindă!*

7) Cf. P. I. B. Saint-Jure: De la Connaissance et de l'Amour der Fils de Dieu. Paris 1908. vol. III. pag. 67—68.

4) Cf. M. Tronson: Examens particuliers. Paris. 1927, pag. 293.

